

Nr 487.

Av herr **Holmström m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 211, angående anslag till arbeten till motverkande av arbetslösheten.*

Andra lagutskottet yttrade i sitt utlåtande över propositionen om inskränkningar i värnpliktsövningarna för budgetåret 1933/1934, att — — — det för tjänade »att tagas i övervägande vid meddelande av föreskrifter om användning av de anslag, som komma att beviljas för arbetslöshetens bekämpande, i vad mån medel därifrån böra ställas till förfogande för att möjliggöra, att värnpliktiga, som — — — icke inkallas till tjänstgöring, men som på grund av arbetslöshet önska frivilligt anmäla sig till fullgörande av värnplikt, skola kunna tillåtas göra detta».

Begreppet frivillig tjänstgöring är principiellt icke okänt för värnpliktslagen. Dylik tjänstgöring kan emellertid jämlikt 27 § värnpliktslagen endast förekomma i form av *fortsatt* tjänstgöring *utöver* eljest lagstadgad tid. Andra lagutskottet avser däremot att medgiva rätten till frivillig tjänstgöring åt sådana värnpliktiga, som under det närmaste budgetåret enligt riksdagens nyligen fattade beslut äro frikallade från sin lagstadgade tjänstgöring. Utskottets frivilliga skulle med andra ord genomgå rekrytutbildning, under det att de av lagen förutsatta frivilligas tjänstgöring är en påbyggnad på den redan avslutade obligatoriska värnpliktstjänstgöringen. Värnpliktslagens bestämmelser äro emellertid i så måtto restriktiva, att antalet värnpliktiga, som sålunda få fortsätta sin tjänstgöring, icke får överstiga antalet vakanser inom det fast anställda manskapet. Sådana vakanser förekomma emellertid f. n. endast i undantagsfall. Värnpliktslagens medgivande om frivillig tjänstgöring kan därför icke utnyttjas i nuvarande situation.

Utskottsförslagets sociala nytta skulle emellertid bli rätt begränsad, enär utskottet endast vill uttaga de frivilliga ur den relativt ringa kontingent som enligt riksdagsbeslut frikallas under instundande budgetår. Den sociala effekten bleve större, därest arbetslösa värnpliktiga även ur äldre årsklasser finge efter frivilligt åtagande tjänstgöra. Den frivilliga tjänstgöringen för dessa skulle med andra ord — liksom den i värnpliktslagen förutsatta — följa *efter* den obligatoriska värnpliktstjänsten. För sådana värnpliktiga exempelvis, som instundande sommar genomgå rekrytskola, men vilka vid utryckningen i oktober stå utan arbete, skulle den frivilliga tjänstgöringen under instundande vinterhalvår till och med kunna följa *omedelbart* efter värnplikts-tjänstgöringen.

Vidare bör dylik anställning kunna medgivas även förutvarande fast anställda.

Enligt statistik, som införskaffades från truppförbanden sommaren 1932, voro vid infanteriets sommargrupp icke mindre än 29 % eller omkring 3,000 man arbetslösa. Då en stor del av de värnpliktiga vid tiden för statistikens

upprättande kunde beredas skördearbete, torde de verkliga arbetslöshetssiffrorna varit avsevärt större.

Det antal i tjänstgöring i sommar icke varande värnpliktiga, som skulle kunna antagas som frivilliga, är givetvis svårare att uppskatta.

Till denna summa skall sedan läggas det antal värnpliktiga, som kan påräknas ur specialtruppslagen, samt ett antal f. d. fast anställda.

Då några vakanser inom beställningarna för fast anställt manskap f. n. icke förefinnas, måste de frivilliga anställas utöver gällande stat. Anställningstiden måste även av hänsyn till de frivilliga göras kortare än för de fast anställda, förslagsvis minst ett halvt år.

Avlöningsförmånerna borde beräknas såsom för menig volontär, d. v. s. 50 kr. per månad med 100 % förhöjning för f. d. fast anställda, som tagas i anspråk i befälsbefattning (såsom biträdande befäl vid de organiserade skolorna). Underhållskostnader m. m. kunna begränsas till 2 kr. per man och dag eller 60 kr. per månad. Varje frivillig skulle kosta staten 110 kr. per månad och 660 kr. för hela anställningstiden, ett fåtal f. d. fast anställda dock 160, respektive 960 kr.

Ur statens, kommunernas och individernas synpunkt skulle här avsedda anordning medföra följande fördelar.

a) Ett förhållandevis stort antal arbetslösa, fördelat över hela landet, kan erbjudas verklig sysselsättning under den ur arbetslöshetssynpunkt svåraste delen av året. Då organisationsapparaten redan är befintlig, komma kostnaderna att betydligt understiga kostnaderna för motsvarande nödhjälpsarbete.

b) Den verksamhet, i vilken de arbetslösa sysselsätts, leder till ett verkligt och påtagligt resultat.

c) De arbetslösa erhålla en knapp men dock fast inkomst, vilken delvis bör kunna sparas till utryckningsdagen i form av obligatorisk insättning varje månad å postsparbanksbok.

d) Undervisningen i allmänbildande ämnen och övningarna i gymnastik och idrott bliva av bestående värde för de arbetslösas andliga och fysiska fostran.

e) Armén erhåller ett värdefullt tillskott på underbefäl, varjämte det fast anställda befälet liksom truppförbandens kasernutrymmen m. m. utnyttjas på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt.

Med stöd av vad här ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 211 hos Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder i syfte att myndiga truppförbandscheferna att utöver fastställda stater anställa visst antal kortfristvolontärer för medel ur arbetslöshetsanslagen.

Stockholm den 6 april 1933.

Nils Holmström.

Ivar Anderson.

Cl. Lindskog.

R. Lundqvist

i Rotebro.